

Formeel recht

40

Dekenbezwaar ingediend door een ander, in geval van ontstentenis of verhindering van de deken. Mag dat?

Hof van Discipline 's-Gravenhage
26 augustus 2022, 210306D,
ECLI:NL:TAHVD:2022:136
(mr. A.M.J.G. van Amsterdam, mr. W.F. Boele,
mr. L.H. Rammeloo, mr. A.P. Wessels,
mr. J.E. Soeharno)
Noot Mr. N.A. de Leon-van den Berg

Advocantentuchtrecht. Dekenbezwaar. Advocaat in privé. Vrijheid van meningsuiting.

[Art. 23 en 46 Advocatenwet; art. 10 lid 2 EVRM]

Een lid van de raad van de orde dient een dekenbezwaar in tegen de beklaagde advocaat (verweerder). Verweerder maakt hiertegen bezwaar nu de deken het dekenbezwaar had moeten indienen. Ter gelegenheid van de zitting in hoger beroep wordt een mandaat overgelegd. Onder verwijzing naar art. 23 Advocatenwet wordt het dekenbezwaar ontvankelijk verklaard.

Het onderhavige dekenbezwaar ziet op gedragingen van verweerder die zich (deels) in de privésfeer hebben afgespeeld. Het Openbaar Ministerie heeft aan verweerder in privé een tweetal boetes opgelegd. De eerste boete is ten onrechte aan verweerder opgelegd. Deze vergissing is echter met vertraging hersteld. Ter uitbetaling aan verweerder van de proceskostenveroordeling in die zaak heeft verweerder getracht via de deurwaarder executoriaal verhaalsbeslag op een schilderij in het gerechtsgebouw te laten leggen. De tweede boete werd door verweerder niet betwist en is betaald. Echter, onder vermelding van een onjuist betalingskenmerk, waardoor het Openbaar Ministerie tot ten uitvoerlegging van de boete is overgegaan. In beide zaken heeft het Openbaar Ministerie zijn excuses aangeboden aan verweerder. De president van de rechtbank Over-

ijssel en de hoofofficier van justitie hebben signalen afgegeven aan de deken over verweerder, waarna er een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de deken en verweerder. Vervolgens heeft een lid van de Raad van de Orde een dekenbezwaar ingediend. Het hof oordeelt dat de gedragingen van verweerder zich niet louter in de privésfeer afspelen dan wel dat deze gedragingen zodanig met zijn hoedanigheid van advocaat zijn verweven, dat de gedragingen onder het tuchtrecht vallen. Verweerder heeft de waardigheid en de integriteit van de beroepsgroep aangetast door, onder meer, de bewoordingen waarmee hij het Openbaar Ministerie heeft gekenschetst en beslag ten laste van de Staat te willen leggen op een schilderij dat hangt in een gerechtsgebouw. Bekrachtiging. Voorwaardelijke schorsing van twee weken.

verweerder
tegen:
deken

Hof:*1. De procedure bij de raad*

1.1 Het hof verwijst naar de beslissing van de Raad van Discipline in het ressort Arnhem-Leeuwarden (hierna: de raad) van 20 september 2021 (zaaknummer: 21-328/AL/OV/D). In deze beslissing zijn de klachtonderdelen d) en e) van het dekenbezwaar gegrond verklaard en zijn de overige klachtonderdelen van het dekenbezwaar ongegrond verklaard. Aan verweerder is de maatregel van een voorwaardelijke schorsing voor de duur van twee weken opgelegd met een proeftijd van twee jaar. Verder is verweerder veroordeeld in de proceskosten.

1.2 Deze beslissing is als ECLI:NL:TADRARL:2021:195 op tuchtrecht.nl gepubliceerd.

2. De procedure bij het hof

2.1 Het beroepschrift van verweerder is op 20 oktober 2021 per e-mail en op 21 oktober 2021 per post ontvangen door de griffie van het hof. Een aanvullend beroepschrift van verweerder (met bijlage) is op 20 oktober 2021 per e-mail en op 27 oktober 2021 per post ontvangen.

2.2 Het hof heeft de zaak mondeling behandeld tijdens de openbare zitting van 14 februari 2022. Daar zijn verweerder, diens gemachtigde mr. H.

en de deken verschenen. Partijen hebben hun standpunt toegelicht aan de hand van spreektekeningen, die ook onderdeel uitmaken van het dossier van het hof.

2.3 Diezelfde dag heeft verweerder kort na afloop van de zitting per e-mail aan de griffie een verzoek gedaan tot wraking van de voorzitter van het hof, voor zover relevant omdat verweerder, blijkens zijn e-mail “snel onderbroken” werd toen hij bij het einde van de zitting de gelegenheid kreeg om kort het woord te voeren. De voorzitter heeft in dit verzoek niet berust en heeft schriftelijk gereageerd op het verzoek. Daarop heeft verweerder per e-mail van 30 maart 2022 zijn verzoek tot wraking ingetrokken. Het hof heeft verweerder per e-mail van 31 maart 2022 in de gelegenheid gesteld om eventuele afsluitende opmerkingen binnen vier weken schriftelijk toe te zenden. Verweerder heeft van die gelegenheid gebruik gemaakt bij e-mail van 27 april 2022. Per e-mail van 17 mei 2022 heeft de deken aangegeven geen behoefte te hebben aan een reactie. Ook deze stukken maken deel uit van het dossier van het hof.

3. Feiten

Voor zover in hoger beroep nog van belang, gaat het hof uit van de volgende feiten.

3.1 Verweerder heeft de afgelopen jaren als privépersoon in twee zaken met het Openbaar Ministerie (CJIB) te maken gehad. Naar aanleiding van zijn ervaringen in die zaken heeft verweerder uitzettingen over het Openbaar Ministerie gedaan, ook in het openbaar. Het gaat om het volgende.

Zaak 1

3.2 Verweerder kreeg op 11 december 2015 een sanctie opgelegd van € 130,-, vermeerderd met € 7,- administratiekosten, omdat voor zijn uit Duitsland geïmporteerde auto geen geldig keuringsbewijs zou zijn afgegeven.

3.3 De gemachtigde van verweerder, zijn kantoorgenoot mr. A., heeft op 21 januari 2016 administratief beroep ingesteld tegen deze sanctie en heeft om een kostenvergoeding verzocht.

3.4 Bij mededeling van 10 mei 2016 heeft het CJIB laten weten dat de officier van justitie het administratief beroep kennelijk ongegrond heeft verklaard.

3.5 Bij brief van 13 juni 2016, ontvangen op 14 juni 2016, heeft verweerder beroep ingediend tegen die beslissing.

3.6 Bij brief van 2 januari 2017 is verweerder via zijn gemachtigde uitgenodigd om op 9 februari

2017 ter zitting van de kantonrechter te verschijnen.

3.7 Ter zitting van 9 februari 2017 zijn een gemachtigde van de officier van justitie, verweerder en zijn kantoorgenoot mr. S. als gemachtigde van verweerder verschenen. Het proces-verbaal van die zitting luidt, voor zover relevant, als volgt:

“Daags voor de behandeling van de zaak ter zitting neemt de gemachtigde van de officier van justitie telefonisch contact op met de gemachtigde van betrokkene. In een email van de gemachtigde van de officier van justitie aan de gemachtigde van betrokkene ter bevestiging van het gesprek wordt aangegeven dat hij de kantonrechter ter zitting zal vragen om het beroep gegrond te verklaren en één punt toe te kennen bij wijze van proceskostenvergoeding, met gewicht “licht”, 0,5.

(...)

Hij biedt verder excuses aan voor het niet eerder opmerken van de onjuist opgelegde APK sanctie. De email is in kopie aan de kantonrechter toegevoerd, die daarop aan de gemachtigde van de officier van justitie heeft gevraagd of, als de bedoeling van zijn communicatie met de gemachtigde is het voorkomen van een onnodige gang naar de kantonrechter, het niet passender is om een vergoeding van 2 punten aan te bieden, één voor het beroepschrift in elke fase, gelet op het Besluit proceskosten bestuursrecht. Dat heeft de gemachtigde van de officier van justitie, die zich daarin kon vinden, op verzoek van de kantonrechter aan de gemachtigde van betrokkene nog steeds op de dag voor de zitting doorgegeven.”

3.8 De kantonrechter heeft op 13 februari 2017 beslist dat de beroepen van verweerder gegrond zijn en heeft de officier van justitie veroordeeld tot vergoeding van proceskosten ter zake van beroepsmatig verleende rechtshulp tot een bedrag van € 744,-.

3.9 In 2018 heeft verweerder om uitbetaling van de proceskostenveroordeling verzocht. Bij brief van 19 april 2019 is verweerder gevraagd om de gegevens van zijn gemachtigde door te geven zodat de kostenveroordeling aan de gemachtigde kan worden overgemaakt.

3.10 Verweerder heeft geantwoord dat het bedrag rechtstreeks aan hem moet worden voldaan en hij heeft de gegevens van zijn gemachtigde niet verstrekt.

3.11 Bij exploit van 22 februari 2021 is aangezegd dat de deurwaarder namens verweerder voornemens is om executoriaal beslag te leggen op roe-

rende goederen onder de Staat, bij niet tijdige betaling van de proceskosten ten bedrage van € 744,-.

3.12 Op 25 februari 2021 heeft de deurwaarder op instructie van verweerder in het gerechtsgebouw van de rechtbank Overijssel, locatie Almelo, geprobeerd beslag te leggen op een schilderij. In een bericht aan de Minister van Justitie en Veiligheid van 26 februari 2021 heeft verweerder hierover het volgende geschreven:

“Een schilderij, dat ooit door de Staat was bestemd voor de aankleding van de centrale hal van de Almeloze Rechtbank. Een paar jaar geleden had iemand er “aanstoot” aan genomen. Dat leidde nog tot kamervragen. Mijn uitleg van de voorstelling op het schilderij is dat die “keurige heren in pakken” het rapalje van het OM voorstelt, dat doet alsof ze de weerloze dame helpen, maar dat uiteindelijk alleen aan het eigen gerief denkt. Het aan het eigen gerief komen, lijkt het bestaansrecht van het OM te zijn. Dat is inderdaad heel aanstootgevend. Hoe dan ook: er is ergens anders in het gebouw – buiten het voor het publiek toegankelijke gebied, in het hoofdtrappenhuis – een groot stuk blinde muur gevonden, waarnaartoe het grote werk (ongeveer 4m x 4m) toen maar is overgebracht. Het is niet gelukt om beslag te leggen, want het personeel van de rechtbank heeft verhinderd dat de deurwaarder het werk heeft kunnen zien. De debiteur gaat er nu eerst over delibereren of de schuldeiser in de gelegenheid gesteld zal worden zijn grosse ten uitvoer te leggen, zo begreep ik van de deurwaarder. Ik ga daar niet op wachten. Inmiddels gaf ik de deurwaarder dan ook de instructie om met bekwame spoed executoriaal verhaalsbeslag te leggen op de aandelen die de Staat houdt in Royal Schiphol Group N.V.”

3.13 Op 26 februari 2021 heeft de coördinator Algemene Juridische Zaken/klachtbehandeling bij het parket aan de deurwaarder laten weten dat over deze zaak contact kan worden opgenomen met het CJIB. Hij heeft nogmaals laten weten dat als de gegevens van de gemachtigde worden opgegeven het bedrag aan de gemachtigde zal worden betaald. Vervolgens heeft verweerder hem gebeld en hem medegedeeld dat hij zelf advocaat is en het geld aan hem moet worden betaald. Vervolgens heeft verweerder de coördinator het volgende e-mailbericht gestuurd:

“Inmiddels ben ik met het incasseren van de aan mij toegewezen vordering vele tientallen uren kwijt, waarbij medewerkers van CJIB en OM steeds op-

nieuw afspraken en toezeggingen niet nakwamen. Een bevriende oud-OvJ heeft mij eens gezegd, dat het OM de grootste criminele organisatie van Nederland is. Ik heb dat toen met een korreltje zout genomen, maar ik moet erkennen dat het OM zich als een hufterige autoritaire organisatie opstelt. Ze is mijn “langste” debiteur ooit en de enige die niet lijkt te begrijpen, dat rechterlijke uitspraken in een rechtsstaat nagekomen moeten worden. De Staat is de enige persoon jegens wie ik ooit een uitspraak ten uitvoer heb moeten leggen.”

Zaak 2

3.14 Op 15 januari 2020 is aan verweerder een sanctie opgelegd van € 95,-, omdat hij op 19 juli 2019 als bestuurder tijdens het rijden een mobiel elektronisch apparaat heeft vastgehouden. Op 25 augustus 2020 is aan verweerder een dwangbevel van 19 augustus 2020 van de Minister voor Rechtsbescherming betekend dat strekt tot betaling van € 400,-. Op 8 september 2020 heeft verweerder tegen de tenuitvoerlegging van het dwangbevel verzet ingesteld bij de rechtbank.

3.15 Op 25 februari 2021 is het verzetschrift ter openbare terechtzitting bij de rechtbank behandeld. Verweerder en zijn gemachtigde, zijn kantoorgenoot mr. B., waren op die zitting aanwezig. Verweerder heeft op die zitting, voor zover relevant en overeenkomstig een eerder overgelegde pleitnota, het volgende verklaard:

“Ik zit hier in een voor mij niet alledaagse positie. Het is voor mij de tweede keer dat ik hier in deze zittingzaal verschijn in verband met privé-heibel met het OM. Ik vul mijn advocate aan, om aandacht te vragen voor feiten die in de toepasselijke rechtsregels niet rechtstreeks een rol spelen. Die feiten wil ik hier toch noemen.

De feiten hangen onder meer samen met de innige band tussen zittende magistratuur en staande magistratuur. Ik heb het OM leren kennen als een in zichzelf gekeerde organisatie, die eigenlijk nog slechts nastreeft het eigen gelijk te halen en daartoe geen enkel middel onbenut laat. In een dikke twintig jaar advocatuur heb ik zelf nog bijna nooit meegemaakt dat politie of OM afspraken nakwamen. Hun organisaties zijn door en door verrot; ze hebben geen idee van de reden dat ze bestaan.

Van de MvJ&V valt op dit punt ook niet veel te verwachten, want die figuur is zelf één groot integriteitsprobleem. Bij sommige advocaten had “een Grapperhausje doen” al de betekenis van “neuken met de stagiaire”, voordat het deze zomer een nieuwe betekenis kreeg. Nog niet zo lang geleden hebben

we het rapport van de commissie Fokkens gehad, over de integriteit van het OM. Het ging over de zaak van een PG, die het deed met een Hoofd-OvJ van het functioneel parket. Volgens het rapport bestaan er “OM-brede cultuurproblemen in de omgang met integriteitsissues”.

(...)

Daarbij is problematiserend, dat binnen de rechterlijke instellingen de OvJ's en de rechters te erg men- gen. Door de enkele omstandigheid dat ze bijvoor- beeld samen één kantine delen, waarin andere ketenpartners niet welkom zijn, ontstaat er onbe- wuste bias ten voordele van het OM.

Op die manier raakt de zittende magistratuur geïn- fecteerd door het virus dat OM heet. Zo nu en dan komen we daarvan iets tegen in de pers.

(...)

Dit soort fraudes zijn in Nederland alledaagse toe- standen, waar het OM van weet, waar het OM soms zelf de hand in heeft. Ze zien bijna nooit het daglicht, maar het gebeurt voortdurend. Miljoenen Nederlanders hebben van het gelieg en gekonkel last, maar hebben niet de middelen of de energie om er tegen in het geweer te komen. Wie gaat er nu voor een kleine sanctie doen, wat ik hier nu aan het doen ben? Net als miljoenen andere Nederlanders heb ik er in mijn privé-leven ook last van. Maar anders dan de meeste Nederlanders heb ik wel de kans om me te verweren. Zo verzet ik me in deze procedure tegen de grootste criminele organisatie van Nederland: het OM. De oorsprong van die kwalificatie komt niet van mijzelf, maar van een kennis, die zelf oud-OvJ is.

(...)

Ik wilde uiteenzetten dat het niet deugt, dat het staande praktijk is, dat de OvJ beroepschriften niet beoordeelt, maar ongemotiveerd laat verwerpen door jongetjes of meisjes die er de ballen verstand van hebben. De hele bedoeling van de wet Mulder is dat rechtsbescherming een eerste laagdrempelige stap heeft bij de OvJ, maar daar komt door deze hufterige standaardpraktijk helemaal niets van te- recht.

(...)

Aan die veroordeling heeft het OM nu, vier jaar later, nog steeds niet voldaan. Pas na veelvuldig en vrij hinderlijk aandringen, heb ik recent een grosse gekregen. Het is de bedoeling vandaag executoriaal beslag te leggen op het schilderij dat in de hal van de Almelse rechtbank hing, maar dat na jaren verwijderd moest worden, omdat er een blote vrou- wenborst op te zien was. Dat is symbolisch ook heel

leuk, want je ziet er keurige heren in pakken, die aan een vrouwenborst zitten te friemelen. Dat deed me denken aan die schijnbaar keurige heren van het OM, in toga, waarvan in werkelijkheid geen donder deugt.

(...)

Dat komt niet bij ze op, want het kan deze horken geen donder schelen wat hun gepruts voor de bur- ger voor gevolg heeft. Er is niemand die op die logi- sche gedachte komt. De Organisatie van OM en CJIB is door en door verrot en het is in onze samen- leving een fact of life aan het worden, dat je er als burger maar mee hebt om te gaan, dat je er maar mee moet dealen. In Genesis 3 vers 3 lezen we, dat geen enkel schepsel listiger is dan de slang. Dat is duidelijk geschreven, voor de oprichting van het OM.”

3.16 Het CJIB heeft de zaak nader beoordeeld en er bleek sprake van een kennelijke verschrijving bij het invullen van het betalingskenmerk bij het overboeken door verweerder. Voor het niet ade- quaat reageren in verzet door het CJIB op zijn verweer heeft het CJIB excuses aangeboden.

3.17 Het dagblad Tubantia, daartoe op de hoogte gebracht en uitgenodigd door verweerder, heeft op 27 februari 2021 (*Boze advocaat hekelt over- heid en justitie: 'Het kan deze horken niets schelen wat hun gepruts voor de burger betekent'*) en 2 maart 2021 (*Tumult over harde scherpe uitlatingen Enschedese advocaat*) aandacht aan de zaak en aan verweerder besteed. Bij het artikel van 27 januari 2021 stond een foto van verweerder in zijn kan- toor met de kantoornaam in beeld. Bij het artikel van 2 maart 2021 stond een foto van verweerder met een beeldje van een advocaat in toga.

3.18 Naar aanleiding van signalen van de presi- dent van de rechtbank Overijssel en de hoofdoffi- cier van justitie is verweerder uitgenodigd door de deken voor een bespreking. Op 17 maart 2021 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen de deken en verweerder en zijn gemachtigde.

4. Dekenbezwaar

4.1 Het dekenbezwaar houdt, zakelijk weergege- ven en voor zover in hoger beroep nog relevant, in dat verweerder tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld als bedoeld in artikel 46 Advocatenwet. De deken verwijt verweerder het volgende:

- a) (...)
- b) (...)
- c) (...)

d) Verweerder heeft beslag proberen te leggen onder de rechtbank (en niet onder het CJIB), hetgeen ongepast is en uitsluitend was bedoeld om overlast te bezorgen (kernwaarde integriteit);

e) Verweerder heeft zich op de zitting op 25 februari 2021 en in de media (zoals hierboven omschreven) onnodig grievend uitgelaten over de rechterlijke autoriteiten (zittend en staand) en disrespect voor de rechterlijke autoriteiten (zittend en staand), zoals opgenomen in de advocateneed/belofte, getoond, zoals hierboven omschreven; hij memoreerde de zitting van februari 2017 en sprak steeds over E. ten overstaan van een collega. Dit is ongepast en schaadt het vertrouwen in de advocatuur;

f) (...)

5. Beoordeling

Overwegingen raad

5.1 De raad heeft het dekenbezwaar ontvankelijk verklaard. De raad overwoog daartoe, kort gezegd, dat mr. V. ter zitting onbetwist heeft verklaard dat hij lid is van de raad van de orde van advocaten en door de deken is gemandateerd om het onderhavige dekenbezwaar in te dienen.

5.2 De raad heeft de gegrondverklaring van klachtonderdeel d) en e), kort samengevat, als volgt gemotiveerd. Met betrekking tot beide klachtonderdelen is sprake van dusdanige verwevenheid met de praktijkuitoefening van verweerder als advocaat dat de verweten gedragingen in privé getoetst kunnen worden aan het tuchtrecht voor advocaten en dus aan de maatstaven genoemd in artikel 46 Advocatenwet. De raad acht daarbij van belang dat de gedragingen zich mede afspeelden in een rechtsgebouw en verweerder zich met betrekking tot zijn handelen meerdere keren als advocaat heeft gepresenteerd. Met betrekking tot het beslag (klachtonderdeel d)) lijkt verweerder dat enkel gedaan te hebben om reuring te veroorzaken en om de aandacht te vestigen op zijn (privé)geschil met het Openbaar Ministerie. De raad overwoog dat hoewel misstanden aan de kaak mogen worden gesteld, verweerder door zo te handelen grenzen is overgegaan. Met betrekking tot de uitlatingen (klachtonderdeel e)) acht de raad (de gezamenlijkheid van) de bewoordingen van verweerder zodanig (onnodig) grievend en beledigend dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad.

5.3 De raad concludeerde daarom dat verweerder heeft gehandeld in strijd met hetgeen een behoor-

lijk advocaat betaamt en heeft aan verweerder de maatregel van voorwaardelijke schorsing voor de duur van twee weken opgelegd met een proeftijd van een periode van twee jaren.

Het beroep

5.4 Verweerder heeft in hoger beroep, samengevat, het volgende aangevoerd tegen dit oordeel.

5.5 Verweerder komt allereerst op tegen de beslissing van de raad om het dekenbezwaar ontvankelijk te verklaren. Verweerder voert onder meer aan dat geen sprake is van ontstentenis of belet van de deken, zodat artikel 23 Advocatenwet niet van toepassing is. Ook is er geen schriftelijk mandaat, terwijl mandatering krachtens de Algemene wet bestuursrecht (Awb) alleen schriftelijk zou kunnen. De bevoegdheid tot het indienen van een dekenbezwaar zou alleen aan de deken toekomen.

5.6 Inhoudelijk, stelt verweerder ten aanzien van klachtonderdeel d) (beslaglegging) dat er geen verwevenheid zou zijn met de praktijkuitoefening nu dit een privéaangelegenheid zou betreffen. Ook zou de tenuitvoerlegging van het beslag geen normschending opleveren, onder meer omdat er geen alternatieven voor verhaal voorhanden zouden zijn geweest. Bovendien zou de aanleiding tot de klacht een misverstand zijn, dat niet door verweerder is veroorzaakt, nu het nooit de bedoeling zou zijn geweest het schilderij daadwerkelijk weg te halen uit de rechtbank.

5.7 Ten aanzien van klachtonderdeel e) (de uitlatingen) stelt verweerder dat de vrijheid van meningsuiting van een advocaat als privépersoon geen tuchtrechtelijke beperkingen kent en dat de tuchtrechter dus geen maatregel kan opleggen vanwege ongewenste privéuitingen. Ook wijst hij erop dat het recht op vrijheid van meningsuiting grondrechtelijk beschermd is. Er zou sprake zijn van een ontoelaatbare beperking van de vrijheid van meningsuiting als neergelegd in artikel 10 lid 2 EVRM. Verder zou er sprake zijn van een eenzijdige feitselectie, daar waar voor het antwoord op de vraag of sprake is van handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt alle omstandigheden van het geval van belang zijn (de verweten opmerkingen zouden steeds zijn uitgesproken in een bredere inbedding, die in de bestreden beslissing ontbreekt). Er is dan ook geen sprake van privéhandelen dat strijdig is met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt, mede gelet op het feit dat de lat daarvoor hoger ligt dan bij beroepsmatig handelen. Wel betreft

verweerder hoe het is gelopen en betreft hij de gekozen woorden.

5.8 Ten aanzien van de overweging van de raad over de maatregel stelt verweerder geen grievende uitlatingen te hebben gedaan over de rechterlijke macht. Ook acht hij de maatregel te zwaar, deze zou een niet-toegelaten preventieve beperking behelzen van het recht van vrijheid van meningsuiting van verweerder.

Verweer in beroep

5.9 De (fungerend waarnemend) deken heeft voorafgaand aan de zitting geen verweer in beroep gevoerd. Ter zitting heeft hij gewezen op artikel 23 Advocatenwet, dat bepaalt dat een deken zich kan laten vervangen bij ontstentenis en verhindering door een lid van de raad van orde. Als dit niet zou kunnen, wordt toezicht praktisch onmogelijk. Daarbij heeft hij aangegeven dat, hoewel hij op zijn woord behoort te worden geloofd, hij de deken heeft gevraagd om dit op schrift te stellen. Hij heeft dit document ter zitting overgelegd.

5.10 De deken blijft bij de klachten zoals geformuleerd in het dekenbezwaar. Hij wijst erop dat de vrijheid van meningsuiting niet onbeperkt is. Er zijn wel degelijk beperkingen aan de uitlatingen van de advocaat als privépersoon, zeker nu verweerder zelf een verband legt met zijn hoedanigheid als advocaat. Hij heeft dat meermalen in de media gedaan, bijvoorbeeld door zich met een beeldje van een advocaat en voor het logo van zijn kantoor te laten fotograferen. Voorts voert de deken aan dat verweerder de ongepastheid van zijn uitlatingen niet inziet. De beslaglegging acht hij een advocaat onwaardig.

Beoordeling hof

5.11 Het hof verwierpt het bezwaar van verweerder tegen het door de raad ontvankelijk verklaren van de deken. Artikel 23 van de Advocatenwet bepaalt dat de deken bij ontstentenis of verhindering wordt vervangen door een lid van de raad van orde. Het bezwaar is in dit geval ingediend door een lid van de raad van orde met mandaat van de deken, waarmee aan de vereisten en strekking van genoemd artikel is voldaan.

5.12 Het hof zal de beslaglegging en de uitingen, die onderwerp vormen van respectievelijk klachtonderdelen d) en e), gezamenlijk behandelen. Naar de eigen stellingen van verweerder beoogde hij met de in klachtonderdeel d) bedoelde beslaglegging immers hetzelfde doel als met de in klachtonderdeel e) bedoelde uitingen, namelijk

het veroorzaken van reuring om de aandacht te vestigen op zijn geschil met het Openbaar Ministerie.

5.13 Vervolgens is de vraag of hier sprake is van een gedraging in de hoedanigheid van advocaat althans van een privégedraging met voldoende aanknopingspunten met de praktijkuitoefening om vol te toetsen aan de in artikel 46 Advocatenwet genoemde maatstaven. In andere gevallen zou immers de beperkte maatstaf gelden of de gedraging van de advocaat in het licht van zijn beroepsuitoefening absoluut ongeoorloofd moet worden geacht.

5.14 Naar het oordeel van het hof spelen de gedragingen zich niet louter af in de privé sfeer van verweerder, althans zijn deze zodanig met zijn hoedanigheid van advocaat verweven, dat (vol) getoetst moet worden aan de in de artikel 46 Advocatenwet genoemde maatstaven. Zowel ten aanzien van het beslag als ten aanzien van de uitingen heeft hij er immers voor gekozen zich als advocaat te presenteren dan wel zelf het verband te leggen met zijn hoedanigheid van advocaat, zowel in de zittingszaal (waar hij onder meer opmerkte dat hij in twintig jaar advocatuur nog bijna nooit had meegemaakt dat politie of Openbaar Ministerie afspraken nakwamen) als in de media waar hij zich onder meer naast het logo van zijn kantoor en met een beeldje van een advocaat liet fotograferen.

5.15 Het hof zal de gedragingen daarom vol toetsen als hiervoor bedoeld.

5.16 Het hof stelt bij de beoordeling van deze zaak de vrijheid van meningsuiting voorop. Deze vrijheid geldt niet alleen voor burgers of procespartijen, maar ook voor advocaten, zij het dat de bijzondere aard van het beroep van advocaat meebrengt dat hun optreden in het openbaar discreet, eerlijk en waardig dient te zijn, derhalve in overeenstemming met de "ethics of the legal profession", (zie EHRM 30 november 2006, NJ 2007/368, Veraart/Nederland). Deze vrijheid brengt mee dat een advocaat zich afkeurend moet kunnen uitlaten over vermeende misstanden binnen de rechtsbedeling. Wel vinden de daarbij gebruikte bewoordingen hun begrenzing in de betamelijkheid, zeker waar deze kunnen bijdragen aan de ondermijning van het vertrouwen in instituties die voor de rechtsbedeling een bijzondere verantwoordelijkheid dragen. Voor zover dat een beperking oplevert van de uitingenvrijheid van verweerder, is deze beperking bij de wet voorzien

en betreft deze een legitiem doel, te weten het beschermen van de waardigheid en integriteit van de beroepsgroep van advocaten.

5.17 In deze zaak heeft het verweerder aan de vereiste waardigheid ontbroken. Verweerder heeft de waardigheid en de integriteit van de beroepsgroep van advocaten aangetast door, onder meer:

- het Openbaar Ministerie als ‘door en door verrot’, als ‘horken’ en als ‘een criminele organisatie’ te kenschetsen;
- (mede) onder verwijzing naar zijn jarenlange ervaring als advocaat te stellen dat de politie en het Openbaar Ministerie hun afspraken bijna niet nakomen;
- te stellen dat het Openbaar Ministerie de hand heeft in gepleegde fraudes en er ‘een hufterige praktijk’ op na houdt;
- te zeggen dat de zittende magistratuur wordt geïnfecteerd door ‘het virus dat OM heet’;
- de naam van de Minister van Justitie – zakelijk weergegeven – te verbinden aan kwestieus gedrag; en
- beslag te willen leggen ten laste van de Staat op een schilderij dat hangt in een gerechtsgebouw, enkel om reuring te veroorzaken.

5.18 Net als de raad kent het hof hierbij gewicht toe aan de omstandigheid dat een deel van deze uitlatingen zijn geciteerd in twee artikelen in het dagblad Tubantia die op initiatief van verweerder en met diens actieve medewerking tot stand zijn gekomen.

Juist omdat verweerder daarbij zijn hoedanigheid van advocaat benadrukt, kunnen de uitlatingen van verweerder leiden tot aantasting van het vertrouwen van burgers in de rechtsstaat.

5.19 De uitlatingen van verweerder worden niet gerechtvaardigd door zijn ervaringen in de twee hiervoor beschreven privé-zaken. De eerste zaak komt er, kort gezegd, op neer dat aan verweerder ten onrechte een boete van € 130,- is opgelegd, dat die vergissing met de nodige vertraging is hersteld, dat het Openbaar Ministerie aan verweerder excuses heeft aangeboden voor het niet eerder opmerken van de gemaakte vergissing en dat verweerder vervolgens een meningsverschil met het Openbaar Ministerie over de vraag aan wie de proceskostenveroordeling diende te worden uitbetaald (aan zijn gemachtigde of aan hemzelf) op de spits heeft gedreven. In de tweede zaak had verweerder een aan hem opgelegde (en niet betwiste) boete betaald, maar daarbij een onjuist betalingskenmerk vermeld, met als gevolg dat de

betaling niet aan de boete is toegerekend en het Openbaar Ministerie de tenuitvoerlegging van de boete ter hand heeft genomen. Ook in deze zaak zijn aan verweerder excuses aangeboden.

5.20 De conclusie is dat verweerder in strijd heeft gehandeld met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt. Het hof verworpt het beroep tegen het oordeel van de raad. De klachtonderdelen d) en e) zijn gegrond.

Maatregel en proceskosten

5.21 Het hof acht met de raad een geheel voorwaardelijke schorsing in de uitoefening van de praktijk voor een periode van twee weken met een proeftijd van twee jaren gepast en geboden.

5.22 Omdat het hof een beslissing bekrachtigt waarin een maatregel is opgelegd, zal het hof verweerder daarnaast op grond van artikel 48ac, eerste lid, Advocatenwet veroordelen in de kosten voor de procedure bij het hof conform de Richtlijn kostenveroordeling Hof van Discipline 2021:

- a) € 1.000,- kosten van de Nederlandse Orde van Advocaten;
- b) € 1.000,- kosten van de Staat.

5.23 Verweerder moet op grond van artikel 48ac lid 4 Advocatenwet het bedrag van € 2.000,- binnen vier weken na deze uitspraak overmaken naar rekeningnummer IBAN: NL85 INGB 0000 079000, BIC: INGBNL2A, Nederlandse Orde van Advocaten, Den Haag, onder vermelding van “kostenveroordeling hof van discipline” en het zaaknummer.

6. Beslissing

Het Hof van Discipline:

6.1 bekrachtigt de beslissing van 20 september 2021 van de Raad van Discipline in het ressort Arnhem-Leeuwarden, gewezen onder nummer 21-328/AL/OV/D;

6.2 veroordeelt verweerder tot betaling van de proceskosten in de procedure bij het hof van € 2.000,- aan de Nederlandse Orde van Advocaten, op de manier en binnen de termijn zoals hiervóór bepaald.

NOOT

1. In deze beslissing van het Hof van Discipline valt een formeel aspect op, te weten het ontvankelijk verklaren van het dekenbezwaar dat niet door de deken is ingediend. In deze annotatie zal ik mij tot deze kwestie beperken.

2. De deken, die buiten het geval van een klacht, in dit geval op basis van signalen van de president van de rechtbank en van de hoofdofficier van justitie, op de hoogte is gebracht van bezwaren tegen een advocaat, kan deze ter kennis van de Raad van Discipline brengen (art. 46f Advocatenwet). Een dekenbezwaar wordt aldus door de deken ingediend.

3. Ook uit het 'Ten geleide' van de gedragsregels 2018¹ volgt dat met ingang van 1 januari 2015, inwerkingtreding van de Wet positie en toezicht advocaten (Wpta) de deken toezichthouder is zoals bedoeld in art. 5:11 Awb en de deken kan in het kader van handhaving laakbaar handelen of nalaten voorleggen aan de tuchtrechter. Hiermee staat vast dat het de deken is die een dekenbezwaar kan voorleggen aan de tuchtrechter.

4. De vraag is derhalve of de deken, in geval van ontstentenis of verhindering, kan worden vervangen door een lid van de Raad van de Orde in die zin dat dat lid van de orde een dekenbezwaar *indient*? In mijn optiek is het antwoord daarop: nee.

5. Het Hof van Discipline, net als de Raad van Discipline in eerste aanleg, verklaart het dekenbezwaar ontvankelijk onder verwijzing naar art. 23 Advocatenwet. De (fungerend waarnemend) deken had op de toepasselijkheid van dit artikel gewezen bij gelegenheid van de zitting bij het hof. In art. 23 lid 1 Advocatenwet staat inderdaad dat de deken bij ontstentenis of verhindering wordt vervangen door een lid van de Raad van de Orde, daartoe aangewezen door die raad. Dit artikel heeft evenwel – alleen al gelet op de plaatsing in de Advocatenwet – niets van doen met het toezicht op advocaten door de deken. Art. 23

is opgenomen in de Advocatenwet in *par. 3. Van de Nederlandse orde van advocaten, van de orden in de arrondissementen, en van haar organen, afdeling 1 Van de samenstelling en de bevoegdheid*. Dat de deken bij ontstentenis of verhindering bijvoorbeeld bij een vergadering van de Raad van de Orde vervangen kan worden door een lid van de Raad van de Orde lijkt mij voor de hand liggend, temeer nu dit art. 23 Advocatenwet is opgenomen in het ontwerp van wet² waarbij de Orde van advocaten wordt ingesteld. Sindsdien is art. 23 niet anders uitgebreid of veranderd. Ook niet met de invoering van de Wet positie en toezicht advocaten in 2015. Kortom, met de vervangingsregeling van art. 23 Advocatenwet wordt iets anders bedoeld dan het uitvoeren van de toezichthoudende bevoegdheden van de deken. Gelet hierop heeft het hof mijns inziens ten onrechte geoordeeld dat aan de vereisten en strekking van art. 23 Advocatenwet is voldaan, althans ontbreekt in elk geval de motivering van dit oordeel. Het hof verwijst weliswaar naar het mandaat van de deken, maar de enkele verwijzing naar dat mandaat maakt het oordeel van het hof niet duidelijker. Vooral omdat art. 23 Advocatenwet, indien en zover al van toepassing, nu juist bepaalt dat het lid van de Raad van de Orde die de deken vervangt, nu door die raad (van de orde) moet worden aangewezen. En dus niet bij mandaat door de deken zelf.

6. Immers, het beroep op art. 23 Advocatenwet door de (fungerend waarnemend) deken, dat aldus werd overgenomen door het hof, ziet expliciet op de toezichthoudende bevoegdheden van de deken. Dit volgt ook uit de stelling van de (fungerend waarnemend) deken ter zitting: '*Als dit niet zou kunnen, wordt toezicht praktisch onmogelijk*' (r.o. 5.10).

7. In de beslissing wordt verwezen naar het mandaat van de deken voor wat betreft het indienen van het onderhavige dekenbezwaar, welk mandaat door de deken op schrift is gesteld en door het lid van de Raad van de Orde ter zitting bij het hof is overgelegd. Er wordt, naar het lijkt, niet naar een algemeen mandateringsbesluit verwezen, maar naar een (achteraf) op papier gesteld

1 *Vademecum advocatuur 2022*, Wet en regelgeving, BOOM juridisch, p. 419.

2 *Kamerstukken II 1947/48*, 892 1-2, Handelingen, bijlagen 1947-1948, p. 2.

mandaat/mandateringsbesluit. Overigens is op de website van de Orde van advocaten wel het *Besluit mandaat, volmacht en machtiging van de deken in het arrondissement Overijssel* gepubliceerd³, echter daarin is geen mandatering van de bevoegdheid van een deken om een dekenbezwaaar in te dienen opgenomen.

8. Dat de toezichthoudende bevoegdheid van de deken niet willekeurig kan worden overgedragen lijkt duidelijk. Echter, hier wordt miskend dat de deken als toezichthouder een onafhankelijke positie heeft en zijn toezichthoudende bevoegdheid om een dekenbezwaaar in te dienen reeds om die reden niet kan mandateren, in elk geval niet aan een lid van de Raad van de Orde.

9. In de eindrapportage *Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur* wordt met betrekking tot deze toezichthoudende bevoegdheden van de deken verwezen naar de commissie Manning: *'Leden van de Raad van de Orde zijn in de meeste arrondissementen ook sinds inwerkingtreding van de Wpta betrokken bij de feitelijke uitvoering van het toezicht op grond van een interne regelingen, bijvoorbeeld bij het afleggen van kantoorbezoeken. Daarnaast worden zij op grond van art. 46c, vierde lid van de Aw ingeschakeld bij de behandeling van klachten. Zij verrichten deze werkzaamheden namens de deken. Uit de gesprekken blijkt dat in sommige arrondissementen de werkdruk bij de deken en het ordebureau ten dele wordt ondervangen door de inzet van leden van de raad van de orde. De commissie-Manning en de algemene raad hebben opgemerkt twijfels te hebben of deze mandaatconstructie juridisch houdbaar is. Toezichtsbevoegdheden kunnen vanwege de aard van de bevoegdheid in beginsel niet gemandateerd worden.'*⁴

10. *'Er bestaan echter twijfels over de houdbaarheid van de mandaatconstructie. De commissie-Manning wijst erop dat de deken de enige toezichthouder in het arrondissement is. Hij heeft*

*niet de bevoegdheid zijn toezicht- en sanctiebevoegdheden (tijdelijk) over te dragen aan iemand anders (bijvoorbeeld een lid van de Raad van de Orde of een deken in een ander arrondissement). In de praktijk wordt aan de leden van de Raad van de Orde de mogelijkheid gegeven om feitelijke toezichtshandelingen ter uitvoering van titel 5.2 Awb namens de deken te verrichten. Het lijkt er sterk op dat de aard van de toezichtsbevoegdheid zich verzet tegen deze vorm van mandatering, onder meer omdat leden van de Raad van de Orde zelf als (actieve) advocaten ook onderwerp van toezicht zijn. Het is wenselijk dat hierover juridische duidelijkheid komt.'*⁵

11. In de eindrapportage van de Wet evaluatie toezicht op de advocatuur wordt onder meer de volgende aanbeveling gedaan: *'Dat de deken enig toezichthouder is, brengt ook enkele kwetsbaarheden in de praktijk met zich mee. Zo is geconstateerd dat de deken bij de feitelijke uitoefening van het toezicht een beroep doet op andere leden van de Raad van de Orde die feitelijke toezichtswerkzaamheden in mandaat voor de deken verrichten. Dit zorgt voor inbreng van professionele, specialistische kennis, maar is vanuit het oogpunt van onafhankelijkheid door de onderzoekers bestempeld als onwenselijk. Bovendien is het de vraag of de Algemene wet bestuursrecht een dergelijke mandaatverlening toestaat, omdat de raadsleden zelf ook onderwerp van toezicht zijn. De onderzoekers menen dat de deken bij de uitvoering van toezichtsactiviteiten vanwege deze overwegingen beter van andere vormen van ondersteuning, bijvoorbeeld door het ordebureau of door inschakeling van een andere deken, gebruik kunnen maken.'*⁶

12. Een motivering van het Hof van Discipline over de mogelijkheid van het op deze wijze mandateren van toezichthoudende bevoegdheden van de deken, zoals het indienen van een dekenbezwaaar, zou onduidelijkheden kunnen hebben weggenomen. Deze duidelijkheid had mijns inziens ook kunnen bijdragen aan actualiteiten

3 *Besluit mandaat, volmacht en machtiging van de deken in het arrondissement Overijssel*:

<https://www.advocatenorde-overijssel.nl/46331/lokaal-beleid-en-meer.html>; geraadpleegd op 9 oktober 2022.

4 Pro Facto, *Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur*, Eindrapportage, p. 38.

5 Pro Facto, *Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur*, Eindrapportage, p. 120.

6 Pro Facto, *Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur*, Eindrapportage, p. 141

rondom het toezicht op de advocatuur en de rol van de lokale deken daarin.

Mr. N.A. de Leon-van den Berg
Advocaat bij Advocatenkantoor De Leon en
hoofdredacteur van Tijdschrift Tuchtrect.

41

Is de geheimhoudingsplicht tuchtrechtelijk eeuwigdurend?

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden
26 september 2022, 22-493/AL/NN,
ECLI:NL:TADRARL:2022:200
(mr. H.F.R. Schotman, mr. S.M. Bosch-
Koopmans, mr. W.W. Korteweg,
mr. M.H. Pluymen, mr. S.J. de Vries)
Noot Mr. N.A. de Leon-van den Berg

Advocantentuchtrect. Ontvankelijkheid dekenbezwaar. Advocaat in privé. Vrijheid van meningsuiting.

[Art. 11a en 46 Advocatenwet]

Verweerder heeft als voormalig strafrechtadvocaat in de NRC en in een documentaire gesteld dat zijn voormalige (en inmiddels overleden) cliënt begin jaren '90 tegen hem heeft bekend dat hij betrokken was bij de moord op een zevenjarig meisje. Begin jaren 2000 heeft verweerder deze informatie, na overleg met de deken, ook gedeeld met de officier van justitie. In 2022 doet verweerder dezelfde mededelingen in het voornoemde interview in de NRC en in een tv-documentaire, hetgeen de directe aanleiding is voor het onderhavige dekenbezwaar. Verweerder heeft daarmee zijn geheimhoudingsplicht – één van de belangrijkste kernwaarden van de advocatuur – op een zeer ernstige wijze geschonden. De raad van discipline laat meewegen dat verweerder in zijn interview in de NRC (ten onrechte) de indruk heeft gewekt dat hij niet meer op zijn handelen kan worden aangesproken omdat hij geen advocaat meer is. De aard en de ernst van dit handelen van verweerder rechtvaardigen de oplegging van de enige passende maatregel, te weten schraping.

klaagster

mr. E.A.C. van de Wiel, in haar hoedanigheid van deken van de orde van advocaten in het arrondissement Noord-Nederland over verweerder voormalig advocaat te [plaats].

Raad:

1. Verloop van de procedure

1.1 Bij brief van 16 juni 2022, met bijlagen, door de raad op diezelfde datum ontvangen, heeft de deken een dekenbezwaar ingediend jegens verweerder.

1.2 Het dekenbezwaar is behandeld ter zitting van de raad van 11 juli 2022 in aanwezigheid van de deken en verweerder. Van de behandeling is proces-verbaal opgemaakt.

1.3 De raad heeft kennisgenomen van het in 1.1 genoemde dekendossier.

2. Feiten

Voor de beoordeling van het dekenbezwaar gaat de raad, gelet op het dekendossier en de op de zitting afgelegde verklaringen, uit van de volgende feiten.

2.1 Verweerder was van 1984 tot en met 2018 werkzaam als advocaat.

2.2 In de jaren '90 heeft verweerder M. S. in een moordzaak bijgestaan. S. is ter zake van drie moorden veroordeeld. In 2001 is S. overleden.

2.3 Op 23 mei 2022 verscheen er in NRC een interview met verweerder. In dat interview verklaart verweerder dat hij begin jaren 2000 aan een officier van justitie heeft doorgegeven dat S. begin jaren '90 tegen verweerder had gezegd dat hij (ook) verantwoordelijk was voor de moord op de toen zevenjarig C.M. en dat die officier van justitie dat vervolgens aan de ouders van C.M. heeft laten weten. Verweerder heeft dat artikel in NRC vóór publicatie ingezien en geredigeerd.

2.4 In de op Videoland te bekijken documentaire "De Sneeuwman" heeft verweerder vergelijkbare uitspraken gedaan.

3. Dekenbezwaar

3.1 Het dekenbezwaar houdt, zakelijk weergegeven, in dat verweerder in een interview aan NRC en in een documentaire, informatie die hij als advocaat van zijn cliënt heeft verkregen, naar buiten heeft gebracht. Verweerder heeft daarmee tweemaal zijn geheimhoudingsplicht geschonden.